

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

492

Hely

Idő

"1921"

Személy

Helyszám

Szerző: *H. Gy.*

Cím: *Felvételi vizsga a Színészegyesületben*

Forrás: *Pesti Hírlap*

Bp.

(Hely)

1921.6.26

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Székesfővárosi háziyomda 1920

Felvételi vizsga a Színészegyesületben.

Sok jelentkező,hevés tehetség. — A vesztőhely. — A „Világ.” — Hamis ohmányok. — A szigorú bizottság. — A három mester.

A Baross-téri „színészház”-ban mostanában folytak le a felvételi vizsgák. Három napig tartott ez a procedura: a középkori spanyol inkvizícióhoz hasonló eljárás, ami lelkiileg sanyargatta meg a jelentkezőket és a szigorú „nem!” kimondása után, mint elítélt, leírt, reményvesztett művészi hullá börtökölt és tántorgott ki az ajtón a szegény jelölt, hogy egy újabb év felduzzadt reményével 1922 júniusában újra odaálljon a kérlelhetetlen bizottság elé Hamlet nagy monológjával, vagy a dzsiloló hangjai mellett...

A hajdan híres Szentgyörgy-napi színészvárosok (a Pannónia előtt) törvényes és hivatalos utódjai ezek a vizsgák: kezdő művésztelencnek félve óhajtott ötpercek. Szabály ugyanis, hogy senki nem működhetik az Orsz. Színész-Egyesület engedélye nélkül a vidéken. Okos és helyes szabály, ami megakadályozza az erkölcsi vagy művészi odanemvalóság proletárjait a pálya előzönélésétől.

Ennek köszönhető, hogy ma már kevés a borbélyegény és szobalány, az analfabéta elem a vidéki társulatoknál.

Már most: különböző fokozatai vannak ennek az engedélynek. A legmagasabb: az *Egyesület rendes tagsága*. Azután következnek a gyakorlatoskodás fokai. Az inasévek, mialatt az illető feltétlenül működik az Egyesület jóváhagyásával, de még nem mint az Egyesület nyugdíjképes tagja. — egy, két, vagy három esztendeig. A kiszabott évek leteltével azután újra vizsgáznia kell és ennek eredménye dönti el, vajjon alkalmas-e a színi pályára (amely esetben rendes tag lesz), avagy nem.

Sok mindenfélét kell itt mérlegelni a vizsgálobizottságnak. Elsősorban persze a tehetséget, azután a külsőségeket (hang, alak, arc, megjelenés). to-

vább az erkölcsi megbízhatóságot, végül a kort. Ha mind e követelményeknek megfelel a jelölt, úgy bejut az Igéret Földjére, különben pedig menhetetlenül visszaesül a vasesztérgályosság vagy géphimzónóság díctelen homályába.

Az elsőemeleti nagyterem végében Ribáry József, az Egyesület első elnöke, disznagyáros olaj-arc képe alatt áll egy hosszú, zöldposztós asztal: az inkvizitorok ítélőszékének helye. Körülötte sokkal szigorubb arcokkal ülnek a vésztörvényszék tagjai, mint aminőkkel a falakról Kaffka és Bezerédy államtitkárok, Feleki Miklós, Szigeti Imre, Pázmándy Dénes, Krecsányi, Ujházi, E. Kovács Gyula, továbbá Rákóczi és Kossuth képei tekintenek a deliquens szemek közé.

A vesztőhely ezzel az asztallal szemben — „drei Schritt vom Leib” — a terem közepe, a pianó mellett. A falaknál köröskörül a hallgatóság: direktorok, színészek. Az egyik ajtó mellett a nagybajuszu szolgál; itt van a bejárat. A kijáratnál (ide csak a felvettéket bocsájtják) van egy kis asztal, ahol egy hivatalnoknő lajstromozza a boldogokat és szedi be (a boldogtalanoktól) az ötvenkoronás felvételi díjakat.

A tortura reggel kilenckor kezdődik és tart egyig; háromtól-hatig újra. Így megy ez három álló napon keresztül. Négy-öt száz fiatal szív dobban meg a bejáratnál és alig hatvan-hetven megy át a retorlán, meg a másik ajtón. A többi családottan ödöng lefelé a lépcsőkön, vagy keserű szájjal szidja a „rosszakaratu” és „hozzá nem értő” bizottságot, mely az ő egetverő talentumát így elnyomja és visszafojtja.

Városligeti Mefisztók, kajászbögögződi Finum Rózsik és franztadti Mánás Miskák eltorzult kép-

pel csavarognak a folyosón, cigarettázva, fehér tenisz-cipősen, borongva, átkozódva vagy cinikusan (kiki a szerepköre szerint), mialatt odabenn, a legfelsőbb ítélőszék előtt, izzad az újabb áldozat.

Szilágyi Vilmos elnök ur (a Vigszínház érdemes rendezője) itt a legnagyobb ur. A vezérkarához tartoznak: Kardos Géza, a debreceni Színház fiatal igazgatója, Fehér Gyula, a Nemzeti Színház jeles jellemszínésze, (az állandó ellenzék) Czako Pál, a Budai Szinkör rendezője, Hidvéghy Ernő, a régi vidéki színész, Perczel Oszkár, a Vig sovány ügyelője, Matány Antal, az Unió kedves naturbursa (a legfiatalabb tanácsnok) és mások. A pianinónál, mint zenei szakértő, a kitünő Stephanidesz karoly ül.

Folyik a vizsga. Bizony szomoruan csurran-cseppen a valamirevaló anyag. Lehetetlen figurák, abszolút színpadellenes alakok, kétségbeesítően tehetőségtelen ifjak és leányzók végzik egymásután szármalmas produkcióikat.

„Nem!” — „Nem!” — „Nem!” — „Nem!” — hangzik távozásuk után a halálhozó sortűz, mint a gépfegyver egyhangú kattogása, de olyan eset is van, amikor szótlánul térnek napirendre egy-egy vizsgázó sorsa fölött: amikor nyilvánvaló az elbuktatás.

Meg kell adni: nemcsak szigorú, de teljesen tárgyilagos és jóhiszemű a bíráló minden egyes esetben. Még a kórista-anyagot is a legnagyobb megfontolással bírálják meg, úgy hogy az, akit elbuktatnak, nem támaszthat vádat a bírálói ellen: annak csakugyan lényeges hibái, fontos fogyatkozásai vannak.

A hosszú, szomorú és vigasztalan sorokban

szépségű nullák recitálása közben azonban akadnak humoros epizódok is.

Egy fehér ruhás, kislány mosolyogva áll a borzalmas tanács elé és így szól:

— Jelenet a Flórenci tragédiából.

— Még tudná mondani kisasszony, — kérdi az elnök — hogy ki írta ezt a darabot?

— Hogyne *a Vilde!* (igy) — feleli a kisaszony.

— A Vilde. Helyes. Milyen nemzetiségű ez a Vilde? — faggatja őt újra az elnök ur, jégóli mosolygál.

— Persze. Hát *német* — mondja a halálraitélt dyan természetesen hangon, olyan közvetlenül modorral, hogy attól a legkiválóbb naiva lehetne.

De nem lehet. Elbukatják.

Egy másik hölgy penderül az asztal elé. Rutinosan ad elő egy operette-számot, éneken és táncban. Később kitud, hogy a Sebestyén Géza társulatának gyakorlatos tagja.

— Hány éves? — kérdi az egyik tanácsos.

— Huszonkettő — feleli a kis nő, — de *tizen-nyolcat mutatok*.

— Az összesen negyven — állapítja meg kólyan a kérdező.

De ezt fölvelték.

Egy ifju járul a brixtoni keselyük és burlingtoni jaguárok civilbe öltözött fórumához, összes oknyáyaival.

— Hány iskolát végzett! — kérdi tőle *Stella Gyula*, a szigorú jegyző.

— Hat elemi — feleli a lakatoslegény.

— A bizonyítványában törlés van! Az *ötös* *valosra* van hamisítva. Tudja, hogy ez okirathamisítás, amiért becsukhatják?

Minden negyedik-ötödik jelentkező hamis okmányokkal jön. Az örök emberi hiúság, az ostoba kicsinyeskedés, a rövidlátó cimkórság törvényellenes tettekkel sarkalja ezt a szegény népséget. A két polgárit végzett hármat vall be, a nyolc gimnáziumot leizzadott gyerek érettségét hazudik.

De akinek hiányzanak a papirosai, (rengeteg van ilyen is) az mind ugyanazzal a stereotip kifogással él:

— *Megszállott területről menekültem, kérem.*

Csalással akarják kezdeni a pályájukat. De rajtavesztenek. Mert a derék censorok nemcsak hi-

telen zsvajv fogadja a magasból s ha véletlenül a platánfák alá téved, csóstitól szakad rá a varjuáldás... (ez ugyan erős túlzás, mert ezek nem oly szorgalmas és veszedelmes *meszelők*, mint az *Erzsébet-téri* verebek vagy mint például azok a bizonyos *gémek*...) És felteszi a kérdést, hogy mit keres itt a sok varju, mikor régebben alig lehetett látni Pesten? Végül pedig a főváros kertészeti alkalmazottait Flaubert-puskával *varjuvadászatra* akarja küldeni és hullámáron értékesíteni a varjupecsenyét, hogy vasárnap minden köztisztviselő fazekában varju főjön, (Istenem, miben nem fő a cikkirő feje...) s a végén meg is állapítja, hogy kár, kár, bizony kár.

Igy kezdem magam is: kár, bizony kár, hogy ebben az országban minden kérdéshez az avatatlanok szólnak hozzá legelőször. Miután azonban a „*Vadászati*” című szaklap idei 11. számában Ráth Gábor már szintén *célbavette* ezeket az ártatlan varjakat olyképp, hogy megbizható vadászok által *vadászfegyverrel* szeretné őket lelovöldöztetni, — mint a *magyar királyi madártani intézet rendes megfigyelő tagja* indítatva érzem magam ezt a *ligeti varjukérdést* a *közönség helyes tájékoztatása érdekében is* némileg megvilágítani.

Tehát honnan és mikor jöttek ide ezek a varjak és mit keresnek itt? A forradalom és kommunizmus kitérőse között való télen kiméletlen és okatlan erdőirtás folyt a főváros környékén: általános tűzfahányt örve alatt, és ennek következtében sok erdő pusztult el és sok madár vesztette el addigi fészkelő területét, így a *rákospalotai* és *hárosszigeti erdőkben* fészkelő varjak is. *1919 tavaszán jelentek meg első ízben a Városligetben, és itt a Fásorvég, Aréna-ut, Nagy János utcai vég és Stefánia-ut által határolt részletben, az ugynevezett „Platános” százados platánfáin* megszálva, körülbelül huszonöt-harminc fészkelő álló telepet alkottak. Ez a telep 1920-ban hetvenöt-nyolcvan, és idén már száznyolcvan-kétszáz fészket számlált. De jutott a varjakból a Fásor egyik-másik villakertje részére is több-kevesebb, ott azonban ezeket a lármás vendégeket, mint valóban alkalmatlan és nem kívánatos elemeket kezelték s fészkelőket leszlörva, jogosan kitessékelték őket.

Ezek a Platánosban kolóniában fészkelő variak

— Tudtam — állapítja meg Szilágyi, miközben rosszálló pillantást vet a kis. jóltáplált, jólöltözött, pirospozsgás igazgatóra, a bizottsággal egyetértően.

— Ujabb bummerli — sugja valaki a szomszédjának.

Kitud, hogy ez a *Helta* csupa engedély-nélküliekkel dolgozik. Ő a főbűnös. Talán még a „koncesszió”-ját is bevonják tőle...

Egy dr. juris karmesternek, majd újra egy torz gnóm, egy mesterlegény, egy cseléd. Így megy ez három napon keresztül.

Stephanidesz, aki már nagyon megundorodott a sok bötöltől (a hallás vizsgálatánál a leütött c helyett legtöbbször vagy *f-et*, vagy *é-t* hallatott a

kandidátus) és kifaradt a hosszú és eredménytelen munkában, így szólt az elnökhöz:

— Tisztelettel azt indítványozom, hogy mondjuk be a „3 Mester”-t és menjünk ebédelni!

Nevető helyesléssel fogadták el a proppozíciót, de mikor a harmadik mester is szárnyaszegetten sütyedt vissza a bejáraton és szétozliott a hóhérok szövetkezőre, a folyosókon és lépcsőkön békétlenkedő, morgó, csalódott tömegben lefelé furakodva, ezt hallottam az egyik elkeseredettől:

— Nagyon furcsán festene, ha mi vizsgáztatók meg ezt a vizsgáló-bizottságot!

Egy pillanatig sem kételkedtem az eredmény felett.

K. Gy.